

ISSN 1304-8120 | e-ISSN 2149-2786

Araştırma Makalesi * Research Article

Öğretmenlerin Örgütsel Dedikodu ve Örgütsel İkiyüzlülük Algı Düzeylerinin İncelenmesi

The Relationship Between Teachers Organizational Gossip and Organizational Hypocrisy Perception Levels*

Hüseyin GEZEN

Bilim Uzmanı, MEB, Öğretmen
hsyngzn8520@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-6969-6996

Ahmet KAYA

Prof. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ahmetkaya@ksu.edu.tr
Orcid ID: 0000-0001-8899-9178

Öz: Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin örgütsel dedikodu ile örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemektir. Araştırma, ilişkisel araştırma modeliyle desenlenmiştir. Araştırmanın evrenini; 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş ili merkez ilçeleri Dulkadiroğlu ve Onikişubat ilçelerinde bulunan devlete ait anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan 9843 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem ise seçkisiz örnekleme yöntemlerinden tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak ulaşılabilen 717 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırma verilerinin toplanması amacıyla "Örgütsel Dedikodu Ölçeği", "Örgütsel İkiyüzlülük Ölçeği" ve katılımcıların demografik bilgilerinin yer aldığı "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi korelasyon analizi ve yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak yol analizi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre örgütsel dedikodunun alt boyutları ile örgütsel ikiyüzlülüğün alt boyutları arasında pozitif anlamlı ilişkilere rastlanılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin örgütsel dedikodu algı düzeyleri örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerini pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Örgüt, örgütsel dedikodu, örgütsel ikiyüzlülük.

Abstract: The aim of this study is to determine the relationship between teachers' organizational gossip and organizational hypocrisy perception levels. The research is designed with relational research model. The population consists of 9843 teachers working in state-owned preschool, primary, secondary and high schools in Onikişubat and Dulkadiroğlu districts of Kahramanmaraş in the 2021-2022 school year. The sample, on the other hand, consists of 717 teachers, who were formed by using the "stratified sampling method", which is one of the simple random sampling methods. "Organizational Gossip Scale", "Organizational Hypocrisy Scale" and the "Personal Information Form", which includes the demographic information of the participants, were used as data collection tools in the research. The determination of the relationships between the variables was Pearson correlation analysis and carried out by path analysis using structural equation modeling. According to the findings obtained from the research, positive significant relationships was found between the sub-dimensions of organizational gossip and the sub-dimensions of organizational hypocrisy. In addition, it was

* Bu makale Hüseyin Gezen'in Prof. Dr. Ahmet Kaya danışmanlığında yürüttüğü yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

determined that teachers' organizational gossip perception levels positively predicted their organizational hypocrisy perception levels.

Keywords: Organization, organizational gossip, organizational hypocrisy.

GİRİŞ

Bireylerin ihtiyaçlarını gidermek ve bazı ortak amaçlarını gerçekleştirmek üzere bir arada olmalarından örgütler meydana gelmektedir (Han, 2019). Örgütlerin hem bireysel olarak hem toplumsal olarak günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası olduğu bilinmektedir (Toffler, 1971). Yaşamlarını kolaylaştırmak adına insanlar ihtiyaçları doğrultusunda örgütlere yönelmektedirler. Bireylerin ihtiyaçlarını gideren örgütlerden biri de insanların eğitim hayatlarını etkileyen hatta eğitim hayatının sonrasını da etkileyen okullardır. Sosyal bir örgüt olan okulların devamlılığını sağlamak ve kalitesini artırmak için varlığını geliştiren ve tehdit eden unsurları okul yöneticileri sürekli takip etmelidirler.

Okul kurumlarının nitelikli olabilmesi için, içinde barındırdığı sistemin düzenli çalışması gerekmektedir. Eğitimin çok yönlü olması ve örgütlerin birden fazla gruplu olması, bu örgütlere sistem yaklaşımını zorunlu kılmıştır. Okul sistemini sosyal bir sistem olarak ele aldığımız zaman, sistemin iyi bir şekilde çalışabilmesi için alt sistemlerinin sorunsuz bir şekilde çalışması gerekir. Öğretmen faktörü okul sistemi içerisinde alt sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim kurumları gibi insan ağırlıklı örgütlerde insan davranışları, örgüt ortamını oluşturan önemli bir faktördür (Taymaz, 2009). Bir örgüt olarak okulun istenilen hedeflere ulaşması ve diğer okullara nazaran daha avantajlı konuma gelmelerinde çalışkan ve verimli öğretmenlere ihtiyaç duyulmaktadır (Sonnentag ve Freser, 2002). Öğretmenlerin performanslarını etkileyen davranışların iyi analiz edilmesi verimliliği artırmada faydalı olacağı düşünülebilir.

Okul içerisinde öğretmenlerin motivasyon ve performanslarını etkileyen bir çok etken mevcuttur. Bunlardan bir tanesi iletişim yolu olarak da kullanılan "dedikodu" dur. Sosyal bir varlık olan insan yeri gelince dedikoduyu bir iletişim biçimi olarak kullanmaktadır (Gürbüz, 2019). İnsanların sosyal ilişkilerinin temelinde var olan dedikodu (Dunbar, 2004), sosyal bir olgu olmakla beraber örgüt içerisinde var olan iletişimin önemli bir parçasıdır (Waddington, 2005). Dedikodu günlük hayatımızda gerek işyerlerinde gerek iş dışı hayatımızda olan biçimsel olmayan bir iletişim türüdür. Dedikodu, başkalarını çekiştirmek ve kınamak üzerine yapılan konuşma, gybet olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). Örgüt içerisinde var olan dedikodu "örgütsel dedikodu" kavramını meydana getirmektedir. Bu noktada örgüt içerisinde çalışanlar arasındaki etkileşimde dedikodunun önemi büyüktür (Thomas ve Rozell, 2007). Bu nedenle dedikodu, sosyal olan her ortamın doğal bir parçası ve örgüt içerisinde meydana gelecek davranışlara etkisi oldukça önemlidir (Thomas ve Rozell, 2007).

Dedikodu günlük hayatın vazgeçilmez bir parçasıdır. Bu kavramı görmezden gelmek büyük hatalara yol açacaktır. Örgüt içerisinde meydana gelen dedikodu örgütün varlığını, değerini ve geleceğini etkileyen önemli bir etken olduğu için örgüt içine giren bu kavramın detaylı analiz edilmesi gerekmektedir (Noon ve Delbridge, 1993). Nitekim bu kavram ne yazık ki yönetim ve örgüt çalışmalarında hala istenilen düzeyde incelenmemiştir (Michelson ve Mouly, 2004). Bu konu hakkında yeterli sayıda araştırma yapılmamış olabilir ancak yönetimler dedikodunun varlığını göz ardı edemezler (Thomas ve Rozell, 2007). Bu bağlamda resmi olmayan iletişim kanallarının örgüt yöneticileri tarafından kontrol altına alınıp örgütün faydasına kullanılması gerekmektedir (Atak, 2005). Kurum içerisindeki dedikodular engellenmediğinde ya da umursanmadığında dedikodular toksik bir hal alıp kurumdaki kişilerarası ilişkileri zedelemekte bu da kuruma negatif olarak yansımaktadır (Eğinli ve Bitirim, 2008).

Sosyal bir örgüt olan eğitim kurumlarında dedikodunun varlığını inkar etmemiz yanlış olur. İnsanların olduğu yerlerde muhakkak dedikodu meydana gelmektedir. Okul içerisinde temizlik personelleri, kantin çalışanları, memurlar, öğrenciler, öğretmenler ve yöneticilerin olması sosyal bir yaşam olduğunu göstermektedir. Sosyal yaşamın olduğu bu ortamlarda da dedikodu ister istemez varlığını hissettirmektedir. Eğitim kurumları insan ilişkilerinin yoğun yaşandığı kurumlardan biridir, kurum içerisinde yer alan öğrenci, öğretmen, yönetici ve diğer personeller arasında dedikodunun

oluştugu görülmüştür (Levent ve Türkmenoğlu, 2019). Yapılan araştırmalarda da dedikodunun varlığını öğretmenler kabul etmişlerdir (Arabacı, Sünkür ve Şimşek, 2012; Akyürek, 2020; Han, 2019; Petek, 2021).

Dedikodunun olduğu yerlerde genellikle bilgi eksiklikleri mevcuttur. Örgüt içerisindeki çalışanlar kafalarındaki soruları, belirsiz olan durumlara bir açıklık getirmek amacıyla dedikodulara başvururlar. Bilgi edinmek üzere başvurduğu dedikodu da art niyetli kişilerin yanlış yönlendirmeleri sonucunda çalışanlar, örgüt yöneticileri ve örgütün kendisi zarar görmektedir (Petek, 2021). Örgüt içerisinde meydana gelen dedikodunun olumsuz veya yıkıcı etkilerini en aza indirgeyip hatta yok etmek örgüt yöneticilerinin görevleri arasında yer alır. Örgüt yöneticileri dedikoduyu tamamen ortadan kaldıramazlar ancak dedikodunun olumsuz ve yıkıcı etkilerini en aza indirebilirler.

Örgüt içerisinde dedikodu gibi davranışları etkileyen diğer bir değişken de "ikiyüzlülük" tür. Yönetmel süreçler ile mevcut durum arasında farklılıkların olması örgütsel davranış bozukluklarından olan örgütsel ikiyüzlülüğü ortaya çıkarmaktadır (Brunsson, 1989). Örgütsel ikiyüzlülük, bir işi yaptığını söyleyip o işi yapmamak olarak tanımlanabilir (Bergqvist ve Vestin, 2014). Perez ve Robson (1999), örgütsel ikiyüzlülüğün sözler, kararlar ve davranışlar arasındaki anlaşmazlıklar da ya da kopmalarda meydana geldiğini belirtmektedirler. Örgüt içerisinde meydana gelen örgütsel ikiyüzlülük uzun süreçte ciddi olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir (Kılıçoğlu, 2017). Örgüt içerisindeki ikiyüzlülük çalışanların verimini olumsuz etkilemektedir. Örgütsel ikiyüzlülük bir örgütün varlığını tehdit ettiği için üzerinde durulması gerekmektedir (Hadadian vd., 2016).

Çalışanlar arasında bir şeyin söylenip daha sonrasında yapılmaması ile örgütsel ikiyüzlülük meydana gelmektedir. Meydana gelen örgütsel ikiyüzlülük karşısında örgüte karşı olan güven azalmaktadır. Örgüt içerisinde örgütsel ikiyüzlülüğün kendini göstermesi sonucunda örgüt çalışanlarının örgütsel bağlılığı azalabilir veya bu davranışı göstermek istemeyen örgüt çalışanı da örgütsel ikiyüzlülük davranışını göstermeye başlayabilir (Hadadian vd., 2016). Eğitim kurumlarına baktığımız zaman okul yöneticilerinin veya öğretmenlerinin örgütsel ikiyüzlülük davranışları sergilemeleri diğer öğretmenlerin okula olan bağlılıklarını, işlerine olan sevginin azalmasına yol açabilecektir. Ülkemizde her ne kadar kimse ikiyüzlü davranış sergilemediğini beyan etse de ister istemez gerek örgüt menfaati gerek kendi menfaati için çalışanlar bu davranışı sergilemektedirler. Son zamanlarda uluslararası literatürde ve ülkemizde konu olan ikiyüzlülüğün varlığı ve sonuçları üzerine yapılan çalışmaların arttığı görülmektedir. Eğitim örgütlerinde örgütsel ikiyüzlülük davranışının ortadan kaldırılması noktasında kullanılacak yöntemlerin tespit edilmesi ve oluşan bu davranışın örgüt lehine dönüştürülmesine imkân sağlayacak durumların belirlenmesi eğitim çıktılarına olumlu etkileyecektir.

Okulu bir örgüt olarak ele aldığımız zaman okul içerisinde verimli öğretmenlerin oluşmasında öğretmenlerin ruh hallerini, fiziksel durumlarını, iletişimlerini ve çalışmalarını etkileyen her bir kavramın önemi büyüktür. Bu bağlamda örgüt içerisinde çalışanlar üzerinde önemli etkiye sahip olan "Örgütsel Dedikodu" ve "Örgütsel İkiyüzlülük" kavramları hem bağımsız olarak hem de birbirlerini etkilemesi gerekçeleriyle detaylı bir şekilde incelenmesi öğretmen davranışlarını anlamaya yardımcı olacaktır. Okul içerisinde meydana gelen örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük çalışanlar arasındaki iletişimi, sinerjiyi ve çalışma ortamını önemli derecede etkilemektedir. Okul içerisinde örgütsel dedikodu ile örgütsel ikiyüzlülüğün varlığı arasında bir etkileşim olabileceği düşüncesiyle; anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük ile ilgili görüşleri incelenerek bu kavramlar arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın problemini "Öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusu oluşturmaktadır. Araştırmanın genel amacı doğrultusunda öğretmen görüşlerine göre aşağıda verilen sorulara yanıt aranmıştır.

1. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri; cinsiyet , yaş, branş, branşın ilgili olduğu alan, öğretmenlik hizmet süresi, öğrenim durumu, mezun olunan fakülte ve görev yapılan okul türü değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu algı düzeyleri örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerinin yordayıcısı mıdır?

Eğitim kurumlarında örgüt içerisindeki davranışları tanımlayan birçok kavram bulunmaktadır. Ancak gerek yurt içi gerek yurt dışı kaynaklara baktığımız zaman örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük adına yapılan çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Özellikle ülkemizde örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük alan yazısında eksiklikler olduğu görülmektedir. Son zamanlarda önemi anlaşılan bu kavramlar üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu noktada yapılan bu çalışmanın literatürümüzde olan eksikliği gidereceği söylenebilir. Örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük kavramlarını ayrı ayrı incelendiği görüldüğü de bu iki kavramı bir arada inceleyen çalışmaya ulaşılamamıştır. Özellikle nitelikli eğitim çıktılarına ihtiyaç duyduğumuz son dönemlerde olumsuz öğretmen davranışlarını en aza indirgeyip olumlu öğretmen davranışlarını daha çok artırmaya çalışan bu araştırmanın nitelikli eğitim sürecine katkı sağlayacağı söylenebilir.

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan analiz yöntemleri sunulmuştur.

Araştırma Modeli

Yapılan araştırma nicel bir araştırma olup tarama modellerinden ilişkisel (korelasyonel) araştırma modelinde desenlenmiştir. Tarama araştırmalarında hedef, grubun belirli özelliklerini belirlemek amacıyla verilerin toplanmasıdır. Tarama modellerinden ilişkisel araştırma modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkileri belirlemek ve sebep-sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek amacıyla gerçekleştirilen araştırmalardır. Bu araştırma, bazı ilişki türü ya da türlerinin hangi noktaya kadar var olduğunu tespit etmeye çalışır. Bu yaklaşım, hedeflenen verinin toplanması noktasında araştırmacının herhangi bir müdahalesinin olmaması gerekir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2017; Creswell, 2020; Karasar, 2020).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2021-2022 eğitim-öğretim yılının birinci döneminde, Kahramanmaraş iline bağlı Onikişubat ve Dulkadiroğlu merkez ilçelerde görev yapan kamuya ait anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini için gerekli olan katılımcı sayısı %95 güven düzeyi için en az 370 olarak hesaplanmıştır. Yapılan araştırmanın örneklemini ise oranlı tabakalı örnekleme yöntemi kullanılarak; 67'si anaokullarında, 247'si ilkokullarda, 228'i ortaokullarda ve 175'i de liselerde görev yapmakta olan toplamda 717 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından belirlenen evren üzerinden hedeflenen örnekleme ulaşmak için evren içinden rastgele belirlenen 50 okula gidilerek veri toplama aracı dağıtılmış ve Google form üzerinden hazırlanmış olan link okul gruplarına gönderilmiştir. Dağıtılan formlardan 749 tanesi doldurulmuş olarak alınmıştır. Eksik ve hatalı kodlamalardan dolayı 32 tane ölçme formu iptal edilmiş ve kullanılabilir durumda olan 717 tanesi ile gerekli analizler yapılmıştır.

Verilerin analizleri incelendiğinde katılımcıların 430'u (%60.0) kadın, 287'si (%40.0) erkek olduğu görülmüştür. Katılımcıların yaşlarına bakıldığında zaman 20-30 yaş aralığında 335 (%46.7) kişi, 31-40 yaş aralığında 255 (%35.6) kişi, 41-50 yaş aralığında 90 (%12.6) kişi ve 51 yaş ve üzeri 37 (%5.2) kişi olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğrenim durumlarına baktığımız zaman 641 (%89.4) tanesi lisans mezunu ve 76 (%10.6) tanesi de yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların mezun oldukları fakülteye baktığımız zaman eğitim fakültesi mezunu 576 (%80.3) kişi ve diğer fakültelerden mezun olan 141 (%9.7) kişi olduğu görülmektedir. Katılımcıların branşlarına baktığımız zaman okul öncesi öğretmenliği 106 (%14.8) kişi, sınıf öğretmenliği 190 (%26.5) kişi ve branş öğretmenliğinde 421 (%58.7) kişi olduğu görülmektedir. Katılımcıların branşlarının ilgili olduğu alana baktığımız zaman fen bilimlerinde 64 (%8.9) kişi, sosyal bilimlerde 139 (%19.4) kişi ve diğer alanlarda ise 514 (%71.7) kişi olduğu görülmektedir. Katılımcıların öğretmenlik hizmet sürelerine baktığımız zaman 0-5 yıl arasında çalışan öğretmen sayısı 289 (%40.3) kişi, 6-10 yıl arasında çalışan öğretmen sayısı 213 (%29.7) kişi, 11-19 yıl arasında çalışan öğretmen sayısı 121 (%16.9) kişi ve 20 yıl ve üzeri çalışan öğretmen sayısı 94 (%13.1) kişi olduğu görülmektedir. Son olarak araştırmaya katılan

öğretmenlerin görev yaptıkları okul türüne baktığımız zaman anaokulunda çalışan 67 (%9.3) kişi, ilkokulda çalışan 247 (%34.4) kişi, ortaokulda çalışan 228 (%31.8) kişi ve lisede çalışan 175 (%24.4) kişi olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Örgütsel Dedikodu Ölçeği” ve “Örgütsel İkiyüzlülük Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılanların kişisel özellikleri ile ilgili bilgi sağlamak amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu”; cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, mezun olunan fakülte, brans, bransın ilgili olduğu alan, öğretmenlik hizmet süresi ve görev yapılan okul türü olmak üzere 8 farklı değişkenden oluşmaktadır.

Örgütsel Dedikodu Ölçeği

“Örgütsel Dedikodu Ölçeği” Han ve Dağlı (2018) tarafından geliştirilmiştir. 24 maddeden oluşan ve “Beşli Likert” şeklinde derecelendirilen ölçek, “haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin genelinde ters puanlanan madde bulunmamaktadır. “Örgütsel Dedikodu Ölçeği” için alınan puanların yükselmesi örgütsel dedikodu algı düzeyinin yüksek olmasına, alınan puanların azalması örgütsel dedikodu algı düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Han ve Dağlı (2018) yapmış oldukları güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin geneli için Cronbach Alpha katsayısını .829 olarak bulurken; haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar alt boyutları için güvenilirlik katsayılarını sırasıyla .921, .945 ve .943 olarak hesaplamışlardır. Bu araştırma da ise ölçeğin geneli için Cronbach Alpha katsayısı .837 bulunurken alt boyutları için Cronbach Alpha katsayıları sırasıyla .944, .943 ve .893 olarak bulunmuştur. Verilen değerlere baktığımız zaman ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşabiliriz (George ve Mallery, 2003). Örgütsel dedikodu ölçeğinin 3 faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla yapılan DFA sonucunda ölçeğin 3 boyutlu yapısının doğrulandığı ve modele ait uyum değerleri; χ^2/sd değeri 4.83, RMSEA değeri .07, SRMR değeri .08, CFI değeri .94 ve TLI değeri .92 bulunmuş olup bu değerler genel olarak kabul edilebilir düzeylerde olduğu görülmüştür (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Örgütsel İkiyüzlülük Ölçeği

Örgütsel İkiyüzlülük Ölçeği” Kılıçoğlu, Yılmaz-Kılıçoğlu ve Karadağ (2019) tarafından geliştirilmiştir. 17 maddeden oluşan ve “Beşli Likert” şeklinde derecelendirilen ölçek, “sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar” olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin “Sözlerin Tutulması” ve “İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum” alt boyutlarına ait tüm maddeler (12 tane) ters maddedir. “Örgütsel İkiyüzlülük Ölçeği” için alınan puanların yükselmesi örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyinin yüksek olmasına, alınan puanların azalması örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir. Kılıçoğlu, Yılmaz-Kılıçoğlu ve Karadağ (2019) yapmış oldukları güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin geneli için Cronbach Alpha katsayısını .740 olarak bulurken; sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar alt boyutları için güvenilirlik katsayılarını sırasıyla .860, .740 ve .770 olarak hesaplamışlardır. Bu araştırma da ise ölçeğin geneli için Cronbach Alpha katsayısı .941 bulunurken alt boyutları için Cronbach Alpha katsayıları sırasıyla .910, .887 ve .857 olarak bulunmuştur. Verilen değerlere baktığımız zaman ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşabiliriz (George ve Mallery, 2003). Örgütsel ikiyüzlülük ölçeğinin 3 faktörlü yapısını doğrulamak amacıyla yapılan DFA sonucunda ölçeğin 3 boyutlu yapısının doğrulandığı ve modele ait uyum değerleri; χ^2/sd değeri 2.96, RMSEA değeri .05, SRMR değeri .04, CFI değeri .97 ve TLI değeri .97 bulunmuş olup bu değerler genel olarak iyi uyum düzeyinde uyum gösterdiği görülmüştür (Tabachnick ve Fidell, 2013).

Verilerin Toplanması

Yapılan bu araştırma içeriğinin ve kullanılacak ölçme araçlarının uygunluğu için “Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan” 12/08/2021 tarih ve 49825 sayılı yazı ile onay alınmıştır. Veri toplama araçlarının bu araştırmada kullanılabilmesi için ölçeği geliştiren

araştırmacılar tarafından e-posta aracılığıyla gerekli izinler alınmıştır. Ayrıca araştırma doğrultusunda veri toplama araçlarının örneklem grup üzerinde uygulanabilmesi için Kahramanmaraş İl Milli Eğitim Müdürlüğüne gerekli başvurular yapılmış ve izinler alınmıştır.

Verilerin Analizi

Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük algıları arasındaki olası ilişkileri tespit etmeyi hedefleyen bu çalışmada; örgütsel dedikodu ölçeği ve örgütsel ikiyeüzlülük ölçeklerinden elde edilen veriler uygun istatistik paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Birinci araştırma sorusunu cevaplamak için bağımlı değişkenler olan örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük düzeylerinin dağılımlarının normal olup olmadığını bulmak için çarpıklık katsayısı hesaplanmıştır. Veri toplama aracında bulunan iki ölçeğin hem alt boyutları hem de genel boyutları için çarpıklık katsayı değerleri -1 ile +1 arasında olduğundan öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük düzeylerinin normal olarak dağıldığı bulunmuştur (Hair, Black, Babin ve Anderson, 2013). Dağılımlar normal olduğu için parametrik testler kullanılmasına karar verilmiştir. İki kategorili değişkenlerde bağımsız örnek t-testi ve iki kategoriden fazla değişkenler için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlı farkın belirlenmesi durumunda ise hangi gruplar arasında anlamlı farkın olduğunu tespit edebilmek için Post-Hoc analizini Bonferroni testi uygulanmıştır. Student t istatistiği üzerine kurulu olan Bonferroni metodu, yaygın kullanılan bir çoklu karşılaştırma testidir (Miller, 1969). İkinci araştırma sorusunda örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük algı düzeyleri arasındaki olası anlamlı ilişkileri tespit etmek için Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Araştırmanın ilk iki alt problemi için IBM SPSS 25 (Statistical Package for Social Sciences) istatistik paket programı kullanılmıştır. Üçüncü alt problemi ise Mplus (Versiyon 7) paket programı kullanılarak yol analizi yöntemiyle incelenmiştir. Yol analizini regresyon analizinden ayıran en önemli özelliği birden fazla bağımlı değişkenin kullanılabilmesidir (Geiser, 2012; Şen, 2020). Yol analizinde örgütsel ikiyeüzlülüğün alt boyutları dışsal (exogenous), örgütsel dedikodu ölçeğinin alt boyutları ise içsel (endogenous) değişkenler olarak ele alınmıştır. Yol analizi için parametrelerin belirlenmesinde örneklem sayısı, tek ve çok değişkenli normallik durumları incelenmiştir. Yapısal eşitlik modellemesinde gerekli olan örneklem sayısı en az 200 ve bu araştırmanın örneklem sayısı bu koşulu sağlamaktadır (Kline, 2009). Veri toplama aracında bulunan iki ölçeğin hem alt boyutları hem de genelleri için çarpıklık katsayı değerleri -1 ile +1 arasında olduğundan öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük düzeylerinin tek değişkenli olarak normal dağıldığı bulunmuştur (Hair, Black, Babin ve Anderson, 2013). Ancak çok değişkenli normal dağılım için örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük ölçeğine ait veriler Mplus programına girildiğinde elde edilen çarpıklık ve basıklık değerleri manidar bulunmuş ($p < .05$) ve istenilen çoklu normalliğin sağlanamadığı görülmüştür. Çoklu normallik şartının sağlanamadığı durumlarda tavsiye edilen Yuan-Bentler sağlam ML (MLR) kestirim yöntemidir (Şen, 2020). Bunun yanında örgütsel dedikodu ölçeğinin alt boyutlarında negatif ilişki bulunduğundan ölçekten toplam puan üretilmemiştir. Bu nedenden dolayı ölçekler ortalama, korelasyon ve yol analizlerinde alt boyutları özelinde ele alınmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında araştırma doğrultusunda belirlenen alt problemlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük algı düzeylerinin; cinsiyet, yaş, branş, branşın ilgili olduğu alan, öğretmenlik hizmet süresi, öğrenim durumu, mezun olunan fakülte ve görev yapılan okul türü değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğidir. Bu problem için elde edilen bulgular aşağıda her bir değişken için ayrı tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük algı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre bağımsız gruplar için t-testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Kategori	N	\bar{x}	ss	sd	t	p	
Örgütsel Dedikodu	Haberdar Olma	Kadın	430	2.54	.88	715	-.044	.965	
		Erkek	287	2.55	.87				
	İlişkileri Geliştirme	Kadın	430	2.08	.82	715	-.141	.888	
		Erkek	287	2.09	.85				
	Örgütsel Zarar	Örgütsel Zarar	Kadın	430	3.43	.79	715	.627	.531
			Erkek	287	2.76	.49			
Örgütsel İkiyeüzlülük	Sözlerin Tutulması	Kadın	430	2.43	.77	715	-.018	.986	
		Erkek	287	2.43	.80				
	İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum	Kadın	430	2.19	.60	715	-2.328	.020*	
		Erkek	287	2.31	.65				
	Uygulamalardaki Tutarsızlıklar	Uygulamalardaki Tutarsızlıklar	Kadın	430	2.45	.76	715	-.737	.461
			Erkek	287	2.49	.76			

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$

Tablo 1’de verilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin örgütsel dedikoduya ait algı düzeyleri haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür ($p > .05$). Öğretmenlerin örgütsel ikiyeüzlülüğe ait algı düzeyleri cinsiyet değişkenine göre sözlerin tutulması ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarında anlamlı farklılıklar oluşturmazken ($p > .05$) içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutunda anlamlı bir farklılık mevcuttur ($p < .05$). Bu farka baktığımız zaman burada kadınların ortalama puanları erkeklere göre daha düşüktür.

Tablo 2. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyeüzlülük algı düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Kategori	N	\bar{x}	ss	sd	F	p	Post-Hoc (Bonferroni)	Eta-Kare
Örgütsel Dedikodu	Haberdar Olma	20-30 Yaş	335	2.57	.92	3	5.285	.001**	51+ Yaş < 20-30 Yaş 51+ Yaş < 31-40 Yaş 51+ Yaş < 41-50 Yaş	.021
		31-40 Yaş	255	2.62	.85					
		41-50 Yaş	90	2.44	.74					
		51+ Yaş	37	2.05	.67					
	İlişkileri Geliştirme	20-30 Yaş	335	2.15	.89	3	2.687	.046*	41-50 Yaş < 20-30 Yaş	.011
		31-40 Yaş	255	2.09	.79					
		41-50 Yaş	90	1.92	.72					
		51+ Yaş	37	1.87	.73					
	Örgütsel Zarar	20-30 Yaş	335	3.35	.82	3	1.683	.169		
		31-40 Yaş	255	3.49	.74					
		41-50 Yaş	90	3.45	.82					
		51+ Yaş	37	3.35	.73					
Örgütsel İkiyeüzlülük	Sözlerin Tutulması	20-30 Yaş	335	2.43	.76	3	2.060	.104		
		31-40 Yaş	255	2.50	.81					
		41-50 Yaş	90	2.34	.82					
		51+ Yaş	37	2.22	.66					
	İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum	20-30 Yaş	335	2.20	.63	3	1.205	.307		
		31-40 Yaş	255	2.29	.61					
		41-50 Yaş	90	2.24	.59					
		51+ Yaş	37	2.15	.61					
		20-30 Yaş	335	2.46	.75	3	3.825	.010*		.016

Uygulamalardaki Tutarsızlıklar	31-40 Yaş	255	2.56	.80	51+ Yaş< 20-30 Yaş 51+ Yaş< 31-40 Yaş
	41-50 Yaş	90	2.38	.70	
	51+ Yaş	37	2.15	.56	

p<.05*, p<.01**

Tablo 2’de verilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin örgütsel dedikoduya ait algı düzeyleri örgütsel zarar boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmamaktadır (p>.05). Ancak haberdar olma ve ilişkileri geliştirme boyutlarında yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar vardır (p<.05). Haberdar olma boyutu için 51 yaş ve üzeri olan öğretmenlerin haberdar olma algı düzeyleri 20-30 Yaş aralığı, 31-40 Yaş aralığı ve 41-50 yaş aralığındaki öğretmenlere göre daha azdır. Etki büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için orta bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz (Eta-kare=.021). İlişkileri geliştirme boyutu için 41-50 yaş aralığında olan öğretmenlerin ilişkileri geliştirme algı düzeyleri 20-30 yaş aralığındaki öğretmenlere göre daha azdır. Etki büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için orta bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz (Eta-kare=.011). Öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülüğe ait algı düzeyleri yaş değişkenine göre sözlerin tutulması ve içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutlarında anlamlı farklılıklar oluşturmazken (p>.05) uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutunda anlamlı bir farklılık mevcuttur (p<.05). Bu farka baktığımız zaman 51 yaş ve üzeri olan öğretmenlerin uygulamalardaki tutarsızlıklar algı düzeyleri 20-30 Yaş aralığı, 31-40 Yaş aralığındaki öğretmenlere göre daha azdır. Etki büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için orta bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz (Eta-kare=.016).

Tablo 3. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerinin öğrenim durumu değişkenine göre bağımsız gruplar için t-testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Kategori	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Örgütsel Dedikodu	Haberdar Olma	Lisans	641	2.53	.87	715	-1.124	.262
		Yüksek Lisans	76	2.65	.85			
	İlişkileri Geliştirme	Lisans	641	2.10	.83	715	1.089	.277
		Yüksek Lisans	76	1.99	.85			
	Örgütsel Zarar	Lisans	641	3.40	.77	715	-1.732	.084
		Yüksek Lisans	76	3.56	.91			
Örgütsel İkiyüzlülük	Sözlerin Tutulması	Lisans	641	2.41	.76	715	-1.302	.193
		Yüksek Lisans	76	2.62	.97			
	İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum	Lisans	641	2.22	.60	715	-1.730	.084
		Yüksek Lisans	76	2.39	.76			
	Uygulamalardaki Tutarsızlıklar	Lisans	641	2.45	.74	715	-1.355	.176
		Yüksek Lisans	76	2.63	.89			

Tablo 3’te verilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin örgütsel dedikoduya ait algı düzeyleri haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarında öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür (p>.05). Aynı şekilde öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülüğe ait algı düzeyleri sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarında öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılıklar olmadığı görülmüştür (p>.05).

Tablo 4. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerinin mezun olunan fakülte değişkenine göre bağımsız gruplar için t-testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Kategori	N	\bar{x}	ss	sd	t	p
Örgütsel Dedikodu	Haberdar Olma	Eğitim Fakültesi	576	2.53	.87	715	-.739	.460
		Diğer	141	2.59	.87			
	İlişkileri Geliştirme	Eğitim Fakültesi	576	2.10	.83	715	.963	.336
		Diğer	141	2.02	.83			

	Örgütsel Zarar	Eğitim Fakültesi	576	3.39	.79	715	-1.546	.123
		Diğer	141	3.50	.78			
	Haberdar Olma	Eğitim Fakültesi	576	2.42	.78	715	-.613	.540
		Diğer	141	2.47	.81			
Örgütsel İkiyüzlülük	İlişkileri Geliştirme	Eğitim Fakültesi	576	2.22	.60	715	-1.222	.222
		Diğer	141	2.29	.67			
	Örgütsel Zarar	Eğitim Fakültesi	576	2.46	.75	715	-.820	.413
		Diğer	141	2.52	.79			

Tablo 4'te verilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin örgütsel dedikoduya ait algı düzeylerinin haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarında mezun olunan fakülte değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür ($p>.05$). Aynı şekilde öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülüğe ait algı düzeylerinin sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarında mezun olunan fakülte değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür ($p>.05$).

Tablo 5. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerinin branş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Kategori	N	\bar{x}	ss	F	p	Post-Hoc (Bonferroni)	Eta-Kare
Örgütsel Dedikodu	Haberdar Olma	Okul öncesi Öğr.	106	2.53	.89	.620	.538		
		Sınıf Öğr.	190	2.49	.85				
		Branş Öğr.	421	2.57	.88				
	İlişkileri Geliştirme	Okul öncesi Öğr.	106	2.13	.80	.344	.709		
		Sınıf Öğr.	190	2.10	.82				
		Branş Öğr.	421	2.06	.84				
	Örgütsel Zarar	Okul öncesi Öğr.	106	3.27	.79	2.121	.121		
		Sınıf Öğr.	190	3.46	.83				
		Branş Öğr.	421	3.43	.77				
Örgütsel İkiyüzlülük	Sözlerin Tutulması	Okul öncesi Öğr.	106	2.57	.75	3.239	.040*	Sınıf<Okul öncesi	.009
		Sınıf Öğr.	190	2.33	.78				
		Branş Öğr.	421	2.45	.79				
	İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum	Okul öncesi Öğr.	106	2.22	.57	2.768	.063		
		Sınıf Öğr.	190	2.15	.61				
		Branş Öğr.	421	2.28	.63				
	Uygulamalardaki Tutarsızlıklar	Okul öncesi Öğr.	106	2.57	.64	4.362	.012*	Sınıf<Okul öncesi Sınıf< Branş	.008
		Sınıf Öğr.	190	2.36	.83				
		Branş Öğr.	421	2.49	.75				

$p<.05^*$, $p<.01^{**}$

Tablo 5'te verilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin örgütsel dedikoduya ait algı düzeylerinin haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarında branş değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür ($p>.05$). Öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülüğe ait algı düzeyleri branş değişkenine göre içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutunda anlamlı farklılıklar oluşturmazken ($p>.05$) sözlerin tutulması ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarında anlamlı bir farklılık oluşmaktadır ($p<.05$). Sözlerin tutulması boyutu için sınıf öğretmenlerinin sözlerin tutulması algı düzeyleri okul öncesi branşında olan öğretmenlere göre daha azdır. Etki büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için çok küçük bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz (Eta-kare=.009). Uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutu için sınıf öğretmenlerinin uygulamalardaki tutarsızlıklar algı düzeyleri branş öğretmenleri ve okul öncesi öğretmenlerine göre daha azdır. Etki

büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için çok küçük bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz (Eta-kare=.008).

Tablo 6. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyezlülük algı düzeylerinin branşın ilgili olduğu alan değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Kategori	N	\bar{x}	ss	F	p	Post-Hoc (Bonferroni)	Eta-Kare
Örgütsel Dedikodu	Haberdar Olma	Fen Bilimleri	64	2.56	.83				
		Sosyal Bilimler	139	2.53	.95	.050	.951		
		Diğer	514	2.55	.86				
	İlişkileri Geliştirme	Fen Bilimleri	64	2.04	.79				
		Sosyal Bilimler	139	1.96	.83	2.380	.093		
		Diğer	514	2.12	.83				
	Örgütsel Zarar	Fen Bilimleri	64	3.38	.94				
		Sosyal Bilimler	139	3.61	.82	5.662	.004	Diğer<Sosyal Bil.	.016
		Diğer	514	3.62	.75				
Örgütsel İkiyezlülük	Sözlerin Tutulması	Fen Bilimleri	64	2.30	.68				
		Sosyal Bilimler	139	2.46	.88	1.014	.363		
		Diğer	514	2.44	.77				
	İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum	Fen Bilimleri	64	2.20	.54				
		Sosyal Bilimler	139	2.31	.75	1.273	.281		
		Diğer	514	2.22	.59				
	Uygulamalardaki Tutarsızlıklar	Fen Bilimleri	64	2.42	.62				
		Sosyal Bilimler	139	2.42	.77	.597	.551		
		Diğer	514	2.49	.77				

p<.05*, p<.01**

Tablo 6'da verilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin örgütsel dedikoduya ait algı düzeyleri branşın ilgili olduğu alan değişkenine göre haberdar olma ve ilişkileri geliştirme boyutlarında anlamlı farklılıklar oluşturmazken (p>.05) örgütsel zarar boyutunda diğer branşında bulunan öğretmenlerin örgütsel zarar algı düzeyleri sosyal bilimler branşında bulunan öğretmenlere göre daha azdır. Etki büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için orta bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz (Eta-kare=.016). Öğretmenlerin örgütsel ikiyezlülüğe ait algı düzeylerinin sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarında branşın ilgili olduğu alan değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür (p>.05).

Tablo 7. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyezlülük algı düzeylerinin öğretmenlik hizmet süresi değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Kategori	N	\bar{x}	ss	F	p	Post-Hoc (Bonferroni)	Eta-Kare
Örgütsel Dedikodu	Haberdar Olma	0-5 Yıl	289	2.57	.94				
		6-10 Yıl	213	2.65	.82	4.374	.005**	20+ Yıl<0-5 Yıl	.018
		11-19 Yıl	121	2.54	.84			20+ Yıl<6-10 Yıl	
		20+ Yıl	94	2.26	.77				
	İlişkileri Geliştirme	0-5 Yıl	289	2.11	.87				
		6-10 Yıl	213	2.16	.78	2.037	.107		
11-19 Yıl		121	2.00	.85					

		20+ Yıl	94	1.94	.77			
		0-5 Yıl	289	3.41	.79			
	Örgütsel Zarar	6-10 Yıl	213	3.34	.80	1.750	.156	
		11-19 Yıl	121	3.54	.71			
		20+ Yıl	94	3.43	.83			
		0-5 Yıl	289	2.45	.76			
	Sözlerin Tutulması	6-10 Yıl	213	2.46	.77	1.320	.267	
		11-19 Yıl	121	2.46	.84			
		20+ Yıl	94	2.28	.79			
	İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum	0-5 Yıl	289	2.24	.65	1.370	.251	
		6-10 Yıl	213	2.21	.61			
		11-19 Yıl	121	2.33	.55			
		20+ Yıl	94	2.17	.63			
	Uygulamalardaki Tutarsızlıklar	0-5 Yıl	289	2.48	.78	2.122	.096	
		6-10 Yıl	213	2.52	.75			
		11-19 Yıl	121	2.48	.72			
		20+ Yıl	94	2.29	.73			

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$

Tablo 7’de verilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin örgütsel dedikoduya ait algı düzeyleri öğretmenlik hizmet süresi değişkenine göre ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarında anlamlı farklılıklar oluşturmazken ($p > .05$) haberdar olma boyutunda 20 yıl ve üzerinde öğretmenlik yapmış olan öğretmenlerin haberdar olma algı düzeyleri 0-5 yıl ve 6-10 yıl öğretmenlik yapmış olan öğretmenlere göre daha azdır. Etki büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için orta bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz (Eta-kare=.018). Öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülüğe ait algı düzeylerinin sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarında öğretmenlik hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür ($p > .05$).

Tablo 8. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerinin görev yapılan okul türü değişkenine göre tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonuçları

Ölçek	Boyut	Kategori	N	\bar{x}	ss	F	p	Post-Hoc (Bonferroni)	Eta-Kare
Örgütsel Dedikodu	Haberdar Olma	Anaokulu	67	2.40	.78	1.206	.306		
		İlkokul	247	2.54	.90				
		Ortaokul	228	2.62	.88				
	İlişkileri Geliştirme	Lise	175	2.52	.86	4.342	.005**	Lise<İlkokul Lise<Ortaokul	.018
		Anaokulu	67	2.13	.81				
		İlkokul	247	2.09	.81				
	Örgütsel Zarar	Ortaokul	228	2.20	.84	4.843	.002**	Anaokulu<Lise Ortaokul<Lise	.020
		Lise	175	1.91	.82				
		Anaokulu	67	3.24	.80				
Örgütsel İkiyüzlülük	Sözlerin Tutulması	İlkokul	247	3.44	.80	.651	.582		
		Ortaokul	228	3.31	.81				
		Lise	175	3.57	.70				
	Sözlerin Tutulması	Anaokulu	67	2.48	.67	1.779	.150		
		İlkokul	247	2.38	.79				
		Ortaokul	228	2.47	.78				
		Lise	175	2.43	.83				
		Anaokulu	67	2.13	.47				

İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum	İlkokul	247	2.19	.63		
	Ortaokul	228	2.26	.59		
	Lise	175	2.30	.69		
Uygulamalardaki Tutarsızlıklar	Anaokulu	67	2.51	.61	.805	.491
	İlkokul	247	2.42	.80		
	Ortaokul	228	2.52	.73		
	Lise	175	2.46	.78		

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$

Tablo 8’de verilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin örgütsel dedikoduya ait algı düzeyleri haberdar olma boyutunda görev yapılan okul türü değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmazken ($p > .05$) ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarında anlamlı farklılıklar oluşmaktadır ($p < .05$). İlişkileri geliştirme boyutu için lisede görev yapan öğretmenlerin ilişkileri geliştirme algı düzeyleri ilkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlere göre daha azdır. Etki büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için orta bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz ($Eta-kare = .018$). Örgütsel zarar boyutu için anaokulunda görev yapan öğretmenlerin örgütsel zarar algı düzeyleri lisede görev yapan öğretmenlere göre daha azdır aynı şekilde ortaokulda görev yapan öğretmenlerin örgütsel zarar algı düzeyleri lisede görev yapan öğretmenlere göre daha azdır. Etki büyüklüğüne baktığımız zaman bu az olan düzey için orta bir etki büyüklüğüne sahip olduğunu söyleyebiliriz ($Eta-kare = .020$). Öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülüğe ait algı düzeylerinin sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarında öğretmenlik hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmadığı görülmüştür ($p > .05$).

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi öğretmenlerin örgütsel dedikodu algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığıdır. Bu problem için elde edilen bulgular aşağıda Tablo 10’ da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ile örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri arasındaki ilişki

	Sözlerin Tutulması	İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum	Uygulamalardaki Tutarsızlıklar
Haberdar Olma	$r = .342^{**}$	$r = .258^{**}$	$r = .390^{**}$
İlişkileri Geliştirme	$r = .208^{**}$	$r = .132^{**}$	$r = .303^{**}$
Örgütsel Zarar	$r = -.003$	$r = -.035$	$r = -.014$

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$

Yukarıda Tablo 9’da verilen bilgilere baktığımız zaman “Sözlerin Tutulması” boyutu ile “Haberdar Olma” boyutu arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .342$; $p = .000$). Buradan sözlerin tutulması algı düzeyi arttıkça haberdar olma algı düzeyi de artmaktadır ya da tam tersi sözlerin tutulması algı düzeyi azaldıkça haberdar olma algı düzeyi de azalmaktadır sonucuna ulaşılabilir. “Sözlerin Tutulması” boyutu ile “İlişkileri Geliştirme” boyutu arasındaki ilişkiye baktığımız zaman aralarında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .208$; $p = .000$). Buradan sözlerin tutulması algı düzeyi arttıkça ilişkileri geliştirme algı düzeyi de artmaktadır ya da tam tersi sözlerin tutulması algı düzeyi azaldıkça ilişkileri geliştirme algı düzeyi de azalmaktadır sonucuna ulaşılabilir. “Sözlerin Tutulması” boyutu ile “Örgütsel Zarar” boyutu arasındaki ilişkiye baktığımız zaman aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p > .05$).

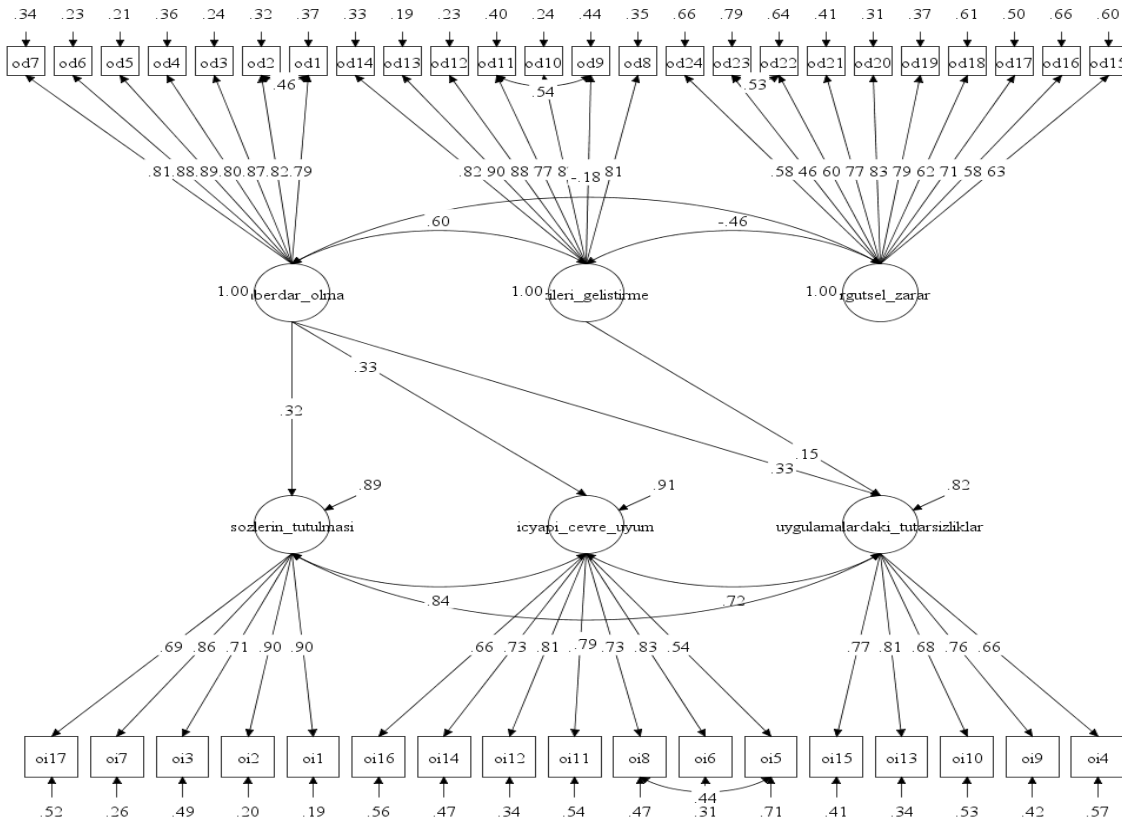
“İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum” boyutu ile “Haberdar Olma” boyutu arasındaki ilişkiye baktığımız zaman aralarında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r = .258$; $p = .000$). Buradan içyapı ve çevre arasındaki uyum algı düzeyi arttıkça haberdar olma algı düzeyi de artmaktadır ya da tam tersi içyapı ve çevre arasındaki uyum algı düzeyi azaldıkça haberdar olma algı düzeyi de azalmaktadır sonucuna ulaşılabilir. “İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum” boyutu ile “İlişkileri Geliştirme”

boyutu arasındaki ilişkiye baktığımız zaman aralarında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r=.132$; $p=.000$). Buradan içyapı ve çevre arasındaki uyum algı düzeyi arttıkça ilişkileri geliştirme algı düzeyi de artmaktadır ya da tam tersi içyapı ve çevre arasındaki uyum algı düzeyi azaldıkça ilişkileri geliştirme algı düzeyi de azalmaktadır sonucuna ulaşılabilir. “İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum” boyutu ile “Örgütsel Zarar” boyutu arasındaki ilişkiye baktığımız zaman aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>.05$).

“Uygulamalardaki Tutarsızlıklar” boyutu ile “Haberdar Olma” boyutu arasındaki ilişkiye baktığımız zaman aralarında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r=.390$; $p=.000$). Buradan uygulamalardaki tutarsızlıklar algı düzeyi arttıkça haberdar olma algı düzeyi de artmaktadır ya da tam tersi uygulamalardaki tutarsızlıklar algı düzeyi azaldıkça haberdar olma algı düzeyi de azalmaktadır sonucuna ulaşılabilir. “Uygulamalardaki Tutarsızlıklar” boyutu ile “İlişkileri Geliştirme” boyutu arasındaki ilişkiye baktığımız zaman aralarında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki bulunmaktadır ($r=.303$; $p=.000$). Buradan uygulamalardaki tutarsızlıklar algı düzeyi arttıkça ilişkileri geliştirme algı düzeyi de artmaktadır ya da tam tersi uygulamalardaki tutarsızlıklar algı düzeyi azaldıkça ilişkileri geliştirme algı düzeyi de azalmaktadır sonucuna ulaşılabilir. “Uygulamalardaki Tutarsızlıklar” boyutu ile “Örgütsel Zarar” boyutu arasındaki ilişkiye baktığımız zaman aralarında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($p>.05$).

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi öğretmenlerin örgütsel dedikodu algı düzeyleri örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerinin bir yordayıcısı olup olmadığıdır. Örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük ölçeklerinin boyutları arasında; MLR yönteminin kullanılması ve yapılan yol analizi neticesinde modelin sahip olduğu ki-kare değerinin manidar olduğu ($p<.05$) lakin model uyum değerlerin $\chi^2/sd=2.34$, RMSEA=.05, SRMR= .06, CFI=.93 ve TLI= .92 olarak elde edildiği ve bu değerlerin kabul edilebilir düzeyde olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin örgütsel dedikodu algı düzeylerinin örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerinin yordamasına ilişkin yol analizine yönelik standartlaştırılmış yol katsayılarını içeren diyagram modeli Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. Örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülüğe ait standartlaştırılmış yol katsayılarını içeren diyagram modeli

Yapılan yol analizine ait standartlaştırılmış yol katsayılarına baktığımız zaman haberdar olma boyutu örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarını anlamlı yordadığı görülmektedir ($p<.05$). Benzer şekilde ilişkileri geliştirme boyutu uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutunu anlamlı bir şekilde yordarken ($p<.05$)örgütsel zarar boyutu örgütsel ikiyüzlülüğe ait hiçbir boyutu anlamlı bir şekilde yordamamaktadır ($p>.05$).

Sözlerin tutulması boyutunun haberdar olma boyutu üzerindeki standartlaştırılmış regresyon yükü .32; içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutunun haberdar olma boyutu üzerindeki standartlaştırılmış regresyon yükü .33; uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutunun haberdar olma boyutu üzerindeki standartlaştırılmış regresyon yükü .33 ve ilişkileri geliştirme boyutu üzerindeki standartlaştırılmış regresyon yükü .15 olarak kestirilmiştir. Bu değerlere baktığımız zaman haberdar olma boyutundaki 1 birimlik değişimin; sözlerin tutulması boyutunda .32 birimlik, içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutunda .33 birimlik ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutunda .33 birimlik değişime yol açabileceği söylenebilir. Benzer şekilde ilişkileri geliştirme boyutundaki 1 birimlik değişimin uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutunda .15 birimlik değişime yol açabileceği söylenebilir.

Değişkenler arasındaki doğrudan ilişki katsayıları, haberdar olma ile sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar arasında pozitif ve orta düzeydedir (β Haberdar olma-Sözlerin tutulması=.32, β Haberdar olma-İçyapı ve Çevre arasındaki uyum=.33, β Haberdar olma-Uygulamalardaki tutarsızlıklar=.33 $p<.01$). İlişkileri geliştirme ile ve uygulamalardaki tutarsızlıklar arasında pozitif ve düşük düzeydedir (β İlişkileri geliştirme-Uygulamalardaki tutarsızlıklar=.15 $p<.01$). Bunların yanında R-kare değeri, bağımsız değişkenlerle sözlerin tutulması arasında .11, içyapı ve çevre arasındaki uyum .09 ve uygulamalardaki tutarsızlıklar .18 olarak hesaplanmıştır. Bu değerlerden örgütsel dedikodunun boyutları sözlerin tutulmasındaki varyansların %11'ini, içyapı ve çevre arasındaki uyumdaki varyansların %9'unu ve uygulamalardaki tutarsızlıklardaki varyansların %18'ini açıklamaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda örgütsel dedikodunun haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarına yönelik algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. İlgili alan yazı incelendiği zaman öğretmenlerin dedikoduya ilişkin alt boyutlarına ait dağılımlar cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmamaktadır (Alakaşlı, 2021; Aydın, 2021; Çağalı, 2021; Gürbüz, 2019; Han, 2019; Petek, 2021; Sevda, 2021; Şafak, 2021). Ancak Karasu (2020) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin dedikoduya ilişkin haberdar olma boyutuna ait dağılımlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulmuştur. Karasu'nun (2020) çalışmasında bu fark kadınların lehine çıkmıştır. Her ne kadar toplum içerisinde dedikodu denilince cinsiyet olarak kadın akla gelmesine rağmen bu çalışmada herhangi bir farklılık görülmemektedir. Dedikodu değişkeni erkeklere oranla daha çok kadınlara atfedilmesine rağmen cinsiyete göre anlamlı farklılıklar oluşturmamaktadır (McAndrew, 2014: 196). Toplum içerisinde dedikoduyu başlatan ve devam ettirenler kadınlar gibi görünse de böyle bir durum çalışmalara göre ispatlanamamıştır (Michelson ve Mouly, 2004). Yine Michelson ve Mouly (2004) yapmış oldukları çalışmalarında örgüt içerisinde dedikodunun kaynakları çerçevesinde cinsiyetin anlamlı bir yordayıcı olmadığı görülmektedir. Özşarlak (20106) yapmış olduğu çalışmasında dedikoduya dair olumlu veya olumsuz davranışların cinsiyete göre şekillenmediğini belirtmiştir. Örgütsel ikiyüzlülük ölçeğinin sözlerin tutulması ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarına yönelik algılarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı; içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutunda ise kadınların algıları erkeklere göre daha düşük çıkmıştır. Karagül Kandemir (2019) yapmış olduğu çalışmada sözlerin tutulması, uygulamalardaki tutarsızlıklar ve içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutlarına ait öğretmen algı düzeylerinin öğretmenin kadın veya erkek olmasına bağlı olmadığını bulmuştur.

Örgütsel dedikodunun örgütsel zarar boyutuna yönelik algılarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı; haberdar olma boyutunda 51 yaş ve üzeri öğretmenlerin algıları diğer yaş grubundaki öğretmenlere göre daha düşük; ilişkileri geliştirme boyutunda 41-50 yaş aralığında olan öğretmenlerin algıları 20-30 yaş aralığında olan öğretmenlerden daha düşük bulunmuştur. İlgili alan yazı incelendiği zaman haberdar olma ve ilişkileri geliştirme boyutlarında yaş değişkeninin anlamlı farklılıklar oluşturduğu örgütsel zarar boyutunda ise anlamlı farklılıklar oluşmadığı görülmektedir (Alakaşlı, 2021;

Petek, 2021). Ancak örgütsel zarar boyutunda yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulan çalışmalar da mevcuttur (Sevda, 2021). Sevda (2021) yapmış olduğu çalışmada “görece genç öğretmenler, yaşı daha ileri olan öğretmenlere kıyasla okullarda dedikodunun daha çok örgüte zarar verdiğini düşünmektedir.” sonucuna ulaşmıştır. Yine yapılan bu çalışmanın aksine örgütsel dedikodunun öğretmenlerin yaşından bağımsız olduğunu yani dedikodunun yaş değişkeninden etkilenmediğini dile getiren araştırmacılar da mevcuttur (Gürbüz, 2019; Özşarlak, 2016). Örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması ve içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutlarına yönelik öğretmen algılarının yaş değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı; uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutunda 51 yaş ve üzeri öğretmenlerin algıları 20-30 yaş ve 31-40 yaş aralığında olan öğretmen algılarından daha düşük olduğu bulunmuştur. Karagül Kandemir (2019) yapmış olduğu çalışmada sözlerin tutulması ve içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutlarına yönelik öğretmen algı düzeylerinin öğretmenin yaşına göre değişmediğini bulmuştur.

Örgütsel dedikodunun haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarına yönelik öğretmen algılarının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. İlgili alan yazı incelendiği zaman örgütsel dedikodunun alt boyutlarına ait dağılımlarda öğrenim durumu değişkeni anlamlı farklılıklar oluşturmamaktadır (Alakaşlı, 2021; Çağalı, 2021; Gürbüz, 2019; Han, 2019). Ancak Petek (2021) yapmış olduğu çalışmada örgütsel zarar boyutunda öğrenim durumuna göre anlamlı farklılıkların oluştuğunu söylemektedir. Petek (2021) yapmış olduğu çalışmada “Lisansüstü düzeyindeki öğretmenler, dedikodunun örgütsel zarar boyutunu lisans düzeyindeki öğretmenlere göre daha işlevsel görmektedirler” sonucuna ulaşmıştır. Örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarına yönelik öğretmen algılarının öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. İlgili alan yazı incelendiği zaman öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Kılınç, 2021; Konan ve Taşdemir, 2019).

Örgütsel dedikodunun haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarına yönelik öğretmen algılarının mezun olunan fakülte değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. İlgili alan yazı incelendiği zaman öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel dedikodu algı düzeylerinin mezun olunan fakülte değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına dair literatürde herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarına yönelik öğretmen algılarının mezun olunan fakülte değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. İlgili alan yazı incelendiği zaman öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri mezun olunan fakülte değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Kılınç, 2021).

Örgütsel dedikodunun haberdar olma, ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarına yönelik öğretmen algılarının branş değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. Çağalı (2021) ve Karasu (2020) yapmış oldukları çalışmalarında örgütsel dedikodu boyutlarının branş değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Şafak (2021) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel dedikodu algı düzeyleri branş değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluştuğunu tespit etmiştir. Bulmuş olduğu farklılıkta ortaokul branş öğretmenlerinin örgütsel dedikodu algı düzeyleri sınıf öğretmenlerinkinden daha yüksek çıkmıştır. Örgütsel ikiyüzlülüğün içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutuna yönelik öğretmen algılarının branş değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı; örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması boyutunda sınıf öğretmenlerinin algıları okul öncesi öğretmenlerine göre daha düşük ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutunda sınıf öğretmenlerinin algıları okul öncesi ve branş öğretmenlerine göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Ancak ilgili alan yazı incelendiği zaman öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri branş değişkeninden bağımsız olduğu görülmektedir (Karagül Kandemir, 2019; Kılınç, 2021; Konan ve Taşdemir, 2019).

Örgütsel dedikodunun haberdar olma ve ilişkileri geliştirme boyutlarına yönelik öğretmen algılarının branşın ilgili olduğu alan değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı; örgütsel zarar boyutunda diğer branşında olan öğretmenlerin algıları sosyal bilimler branşında olan öğretmenlere göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarına yönelik algılarının branşın ilgili olduğu alan değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. Öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel dedikodu ve örgütsel

ikiyüzlülük algı düzeylerini branşın ilgili olduğu alan değişkenine göre anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına dair literatürde herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu bağlamda alan yazından branşın ilgili olduğu alan değişkenine ilişkin örnek kaynak gösterilememiştir.

Örgütsel dedikodunun ilişkileri geliştirme ve örgütsel zarar boyutlarına yönelik öğretmen algılarının öğretmenlik hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı; haberdar olma boyutunda 20 yıl ve üzeri görev yapan öğretmen algılarının 0-5 yıl ve 6-10 yıl aralığında görev yapan öğretmenlere göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Haberdar olma boyutu örgüt içerisindeki bilgi eksikliği, tecrübe eksikliği ve merak gibi etkenlerden ortaya çıkmaktadır. 20 yıl ve üzerinde görev yapan öğretmenler sabit tecrübeye sahip oldukları için bu boyuttaki puanları az çıkması muhtemeldir. Aydın (2021) yapmış olduğu çalışmada öğretmen algılarına göre haberdar olma algı düzeyinin öğretmenlik hizmet süresine göre anlamlı farklılıklar oluşturduğunu bulmuştur. Aynı şekilde Han (2019) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlik hizmet süresi 21 yıl ve üzerinde olan öğretmenlerin haberdar olma algı düzeyleri öğretmenlik hizmet süreleri 1-5 yıl ve 6-10 yıl arasında olan öğretmenlere göre daha düşük olduğunu bulmuştur. Buna ilaveten Karasu (2020) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlik hizmet süresi 11-15 yıl ve 16-20 yıl arasında olan öğretmenlerin haberdar olma algı düzeyleri 1-5 yıl ve 6-10 yıl olan öğretmenlere göre daha düşük bulunmuştur. Ancak ilgili alanyazı incelendiği zaman dedikodunun haberdar olma boyutunun öğretmenlik hizmet süresinden muaf olduğu sonucuna ulaşan çalışmalarda mevcuttur (Alakaşlı, 2021; Çağalı, 2021; Petek, 2021; Sevda, 2021; Şafak, 2021). Gürbüz (2019) yapmış olduğu çalışmada dedikodunun mesleki kıdemden bağımsız olduğunu, Özşarlak (2016) dedikodunun olumlu-olumsuz yanlarının mesleki kıdem değişkenine göre farklılıklar oluşturmadığını bulmuştur. Örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarına yönelik öğretmen algılarının öğretmenlik hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı bulunmuştur. Karagül Kandemir (2019) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerinin öğretmenlik hizmet süresi değişkeninden muaf olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Kılınç'da (2021) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerini öğretmenlik hizmet süresi değişkeninden bağımsız olduğunu bulmuştur. Öğretmenlik hizmet süresi öğretmenlerin örgütsel ikiyüzlülük düzeylerine etki etmemektedir (Konan ve Daşdemir, 2019).

Örgütsel dedikodunun haberdar olma boyutuna yönelik öğretmen algılarının görev yapılan okul türü değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı; ilişkileri geliştirme boyutunda liselerde görev yapan öğretmenlerin algıları ilkökul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlere göre daha düşük; örgütsel zarar boyutunda liselerde görev yapan öğretmenlerin algıları ilkökul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. İlgili literatüre baktığımız zaman haberdar olma ve örgütsel zarar boyutlarının görev yapılan okul türünden bağımsız olduğunu bulan araştırmalar mevcuttur (Alakaşlı, 2021; Petek, 2021; Sevda, 2021). Ancak bu çalışmanın aksine örgütsel dedikodunun ilişkileri geliştirme boyutu görev yapılan okul türü değişkenine göre anlamlı farklılıklar oluşturmamaktadır (Alakaşlı, 2021; Petek, 2021; Sevda, 2021). Örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarına yönelik öğretmen algılarının görev yapılan okul türü değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı tespit edilmiştir. İlgili alan yazı incelendiği zaman öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri görev yapılan okul türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir (Konan ve Taşdemir, 2019). Ancak Kılınç (2021) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin görev yapılan okul türüne göre örgütsel ikiyüzlülük davranışlarında farklılık olduğunu bulmuştur. Bu farklılığa baktığımız zaman ilkökulda çalışan öğretmenlerin liselerde çalışan öğretmenlere göre daha yüksek örgütsel ikiyüzlülük algısına sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin örgütsel dedikodunun haberdar olma boyutuna ait algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması boyutuna ait algı düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel dedikodunun haberdar olma boyutuna ait algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülüğün içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutuna ait algı düzeyleri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel dedikodunun haberdar olma boyutuna ait algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülüğün uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutuna ait algı düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel dedikodunun ilişkileri geliştirme boyutuna ait algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması boyutuna ait algı

düzeyleri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel dedikodunun ilişkileri geliştirme boyutuna ait algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülüğün içyapı ve çevre arasındaki uyum boyutuna ait algı düzeyleri arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel dedikodunun ilişkileri geliştirme boyutuna ait algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülüğün uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutuna ait algı düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin örgütsel dedikodunun örgütsel zarar boyutuna ait algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarıyla aralarında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

Yapılan yol analizi öğretmenlerin örgütsel dedikodu algılarının örgütsel ikiyüzlülük algılarının yordayıcısı olduğunu göstermektedir. Haberdar olma boyutu sözlerin tutulması, içyapı ve çevre arasındaki uyum ve uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutlarının; ilişkileri geliştirme boyutu ise uygulamalardaki tutarsızlıklar boyutunun anlamlı yordayıcıları olduğu tespit edilmiştir. Ancak örgütsel zarar boyutu örgütsel ikiyüzlülüğün hiçbir boyutunu anlamlı şekilde yordamamaktadır. Bu sonuçların yanında örgütsel dedikodunun örgütsel ikiyüzlülüğün alt boyutlarının varyanslarını belli oranlarda açıkladığı sonucuna da ulaşılmıştır. Örgütsel dedikodunun boyutları örgütsel ikiyüzlülüğün sözlerin tutulmasındaki varyansların %11'ini, içyapı ve çevre arasındaki uyumdaki varyansların %9'unu ve uygulamalardaki tutarsızlıklardaki varyansların %18'ini açıklamaktadır.

Öğretmenlerin örgütsel dedikodu algıları ve örgütsel ikiyüzlülük algıları arasında pozitif bir ilişki olduğu bulunmuştur. Buradan eğitim ortamları için olumsuz olan bu iki faktörün birbirini beslediğini görüyoruz. Okul için de bu iki faktörü fark edip yok etmek veya okulun lehine kullanabilmek için okul yöneticilerine büyük işler düşmektedir. Okul ortamında var olan ikiyüzlü davranışların artması dedikoduların artmasına yol açacaktır. Okul içinde bu iki faktörün kontrol altına alınmaması hem öğretmenlerin işlerini yapmalarını engelleyecek hem de eğitim çıktılarının verimsizliğine sebep olacaktır.

Öneriler

1. İlgili literatür incelendiği zaman öğretmenlerin sahip olduğu örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeylerini ölçen araştırmalar çok azdır. Bu noktada üniversitelerde ki eğitim fakültelerinde örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük konularına dair araştırmalara teşvik edilebilir.

2. Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel dedikodu algı düzeyleri yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmektedir. Buradan yaşça büyük olan öğretmenlerin örgütsel dedikodu algı düzeyleri daha düşük çıkmıştı. Okul içerisinde dedikoduyu bilgi alma ve ilişkileri geliştirme noktasında daha az kullanan yaşça büyük olan öğretmenler sadece işlerine odaklandıklarını düşünebiliriz. Bu noktada yaşça daha genç öğretmenlere sahip okullarda, yöneticiler okul içerisinde bilgi eksikliklerini gidermek ve sosyal ilişkileri geliştirmek için uygun etkinlikler düzenleyebilirler.

3. Yapılan araştırma sonucunda örgütsel dedikodu ölçeğinin "Haberdar Olma" boyutunda öğretmenlik hizmet süresi değişkenine göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Burada 20 yıl ve üzeri hizmet süresine sahip olan öğretmenlerin dedikoduyu haber kaynağı olarak görme düzeyleri daha düşüktür. Okul yöneticilerinin okul içerisinde bilgi eksikliklerinin kaynağını tespit etmelerinde daha tecrübesiz öğretmenleri gözlemleyebilirler.

4. Yapılan araştırma sonucunda örgütsel ikiyüzlülük ölçeğinin "İçyapı ve Çevre Arasındaki Uyum" boyutuna baktığımız zaman cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Burada kadınlara ait olan içyapı ve çevre arasındaki uyum algı düzeyi erkeklere göre daha az olduğu görülmektedir. Bu sonuç doğrultusunda kadın öğretmenlerin okul ve çevresi için uyum sağlamada erkek öğretmenlere göre daha olumlu oldukları görülmektedir. Bu durumun nedenleri okul yönetimince araştırılıp özellikle erkek öğretmenlere yönelik uyum sağlayıcı etkinlikler düzenlenebilir.

5. Yapılan bu araştırma sonucunda öğretmenlerin örgütsel dedikodu algı düzeyleri ile örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri arasında pozitif yönde ve orta düzeyde bir ilişki olduğu bulunmuştur. Okul içerisinde meydana gelen dedikodunun yok edilmesi noktasında atılacak adımlar okul içerisinde

ikiyüzlü davranışların yok olmasına yardımcı olacaktır. Yine okul içerisinde meydana gelen ikiyüzlülüğün yok edilmesi noktasında atılacak adımlar okul içerisinde dedikodunun yok olmasına yardımcı olacaktır. Bu noktada okul yönetimi gerekli olan bu adımları iyi tespit etmeli ve ona göre hareket etmelidirler.

6. Bu araştırma nicel araştırma olarak yapılmıştır. Öğretmenlerin sahip oldukları örgütsel dedikodu ve örgütsel ikiyüzlülük algı düzeyleri arasındaki ilişkileri daha derinlemesine araştırmaya imkan sunan nitel çalışmalar yapılabilir.

7. Yapılan nicel araştırmaya nitel araştırmada eklenip karma bir araştırma yöntemi yapılarak sonuçlar desteklenebilir.

8. Bu araştırmanın örneklemini Kahramanmaraş ili merkez ilçelerindeki devlet okulları oluşturmuştur. Daha farklı örneklemlerde araştırma yapıp sonuçları genellenebilir.

9. Yapılan bu araştırmada sadece öğretmen faktörü kullanıldı. Öğretmenin yanında okul yöneticilerinin de dahil olduğu araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akyürek, M. İ. (2020). Okullarda dedikodu ve söylenti durumunun incelenmesi. *İZÜ Eğitim Dergisi*, 2(4), 174-190.

Alakaşlı, H. (2021). *Okullarda örgütsel dedikodu ile bağlılık arasındaki ilişkinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi.

Arabacı, İ. B., Sünkür, M., & Şimşek, F. Z. (2012). Öğretmenlerin dedikodu ve söylenti mekanizmasına ilişkin görüşleri: Nitel bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(2), 171-190.

Atak, M. (2005). Örgütlerde resmi olmayan iletişimin yeri ve önemi. *Havacılık ve Uzay Teknolojileri Dergisi*. Cilt, 2; Sayı 2 (59-67).

Aydın, E., (2021). Ortaokullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin örgütsel dedikoduya yönelik görüşlerinin incelenmesi. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Bergqvist, S., & Vestin, M. (2014). Management Consultancies Discursive Construction of Work-Life Balance: A discourse analysis of web pages.

Brunsson, N. (1989). The organization of hypocrisy: talk, decisions and actions in organizations. *JOHN WILEY & SONS*. 13(2), 236-240. <https://doi.org/10.1177/017084069201300211>

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F.. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Creswell, J. W. (2020). Araştırma deseni, nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları "(SB Demir Trans.).[Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches.]. *Ankara: Eğitim Kitap. Eurasian Journal of Educational Research*, 85, 185-204.

Çağalı, E., (2021). Örgütsel dedikodu ve sinerjiye yönelik lise öğretmenlerinin görüşleri. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi.

Dunbar, R. I. (2004). Gossip in evolutionary perspective. *Review of general psychology*, 8(2), 100-110.

Eğimli, A., Bitirim, S. (2008). Kurumsal başarının önündeki engel: Zehirli (Toksik) iletişim. *Selçuk İletişim*, 5(3), 124-140.

Geiser, C. (2012). *Data analysis with Mplus*. Guilford press.

- Gürbüz, S., (2019). Örgütsel dedikodu ile iş yeri yalnızlığı arasındaki ilişki. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Harran Üniversitesi.
- Hadadian, Z., Navidi, H., Digehsara, K.S., & Sabet, F.Z. (2016). Hypocritical behavior and organization size: A game-theory approach. *Mediterranean journal of social sciences, MCSER Publishing, Rome-Italy*, 7(1), 159-166.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2013). *Multivariate data analysis. Always Learning*.
- Han, B. (2019). *İnformal iletişim biçimi olarak okullarda söylenti ve dedikodunun öğretmen görüşlerine göre incelenmesi*, [Yayımlanmamış doktora tezi], Dicle Üniversitesi.
- Han, B., & Dağlı, A. (2018). Organizational gossip scale: Validity and reliability study. *Electronic Turkish Studies*, 13(27).
- Karagül Kandemir, İ. (2019). *İlkokul ve ortaokulda görev yapan öğretmenlerin örgütsel ikiyezlülük algılarıyla örgütsel bağlılık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.
- Karasar, N., (2020). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Karasu, Y., (2020). *İlköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerin örgütsel dedikodu ve örgütsel güven algıları arasındaki ilişki*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], İnönü Üniversitesi.
- Kılıçoğlu, G. (2017). Organizational hypocrisy and integrity in turkish context: A theoretical analysis. *Educational Administration: Theory and Practice*, 23(3), 465-504.
- Kılıçoğlu, G., Kılıçoğlu, D. Y., & Karadağ, E. (2019). Do schools fail to “walk their talk”? Development and validation of a scale measuring organizational hypocrisy. *Leadership and Policy in Schools*, 18(1), 52-82.
- Kılınç, M. (2021). *Öğretmen görüşlerine göre okul yöneticilerinin algı yönetim taktikleri ile öğretmenlerin işle bütünleşmelerinin örgütsel ikiyezlülükle ilişkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Kline RB. (2019). *Yapısal eşitlik modellemesinin ilkeleri ve uygulaması*. (Çev. Ed. Sedat ŞEN). 1. Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık, 2019:265-277.
- Konan, N., & Taşdemir, A., (2019). Öğretmenlerin örgütsel ikiyezlülük algıları ile mutluluk düzeyleri algıları arasındaki ilişki. *Scientific Educational Studies*, 3(2), 132-152.
- Levent, F., & Türkmenoğlu, G. (2019). Okul yöneticilerinin dedikodu ve dedikodu yönetimine ilişkin görüşleri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 787-814.
- McAndrew, F. T. (2014). The “sword of a woman”: Gossip and female aggression. *Aggression and Violent Behavior*, 19(3), 196-199.
- Michelson, G., & Mouly, V. S. (2004). “Do loose lips sink ships? The meaning, antecedents and consequences of rumour and gossip in organisations. *Corporate Communications: An International Journal*.
- Miller, R. G. (1969). *Simultaneous statistical inference*. McGraw-Hill.
- Noon, M., & Delbridge, R. (1993). News from behind my hand: Gossip in Organizations. *Organization studies*, 14(1), 23-36.
- Özşarlak, P. (2016). *Örgütlerde dedikodu ve söylentilerin ortaya çıkış nedenleri, içerikleri ve etkilerine ilişkin çalışan algılarının değerlendirilmesi ve bir uygulama örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Yaşar Üniversitesi.

Perez, L. F. & Robson, K. (1999). Ritual legitimation, de-coupling and the budgetary process: Managing organizational hypocrisies in a multinational company. *Management Accounting Research*, 10, 383-407.

Petek, T., (2021). *Öğretmenlerin örgütsel dedikodu ile örgütsel tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Siirt Üniversitesi.

Sevda, P. (2021). *Okullarda örgütsel dedikodu ile örgütsel sinizm arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Siirt.

Sonnentag, S. & Frese, M. (Ed.), (2002). Performance concepts and performance theory. *Psychological management of individual performance* (ss. 3-25) içinde, John Wiley & Sons.

Şafak, H.F., (2021). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin algılarına göre örgütsel dedikodunun okul iklimi üzerindeki rolü*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi.

Şen, S. (2020). *Mplus ile yapısal eşitlik modellemesi uygulamaları*. Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara.

Taymaz, H. (2011). Okul yönetimi. Pegem Akademi.

TDK. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğü. <http://www.tdk.gov.tr>.

Thomas, S. A., & Rozell, E. J. (2007). Gossip and nurses: Malady or remedy?. *The health care manager*, 26(2), 111-115.

Toffler, A. (1971). *Future shock*. Random House Inc.

Waddington, K. (2005). Using diaries to explore the characteristics of work-related gossip: Methodological considerations from exploratory multimethod research. *Journal of occupational and Organizational Psychology*, 78(2), 221-236.